

Het Nederlandse Claim Beoordelings- en Borgingssysteem

ERIC BROSENS,
Jurist en arbeidsdeskundige

In deze bijdrage wordt het nieuwe Nederlandse Claim Beoordelings- en Borgingssysteem (CBBS) beschreven. Het CBBS is de opvolger van het Functie Informatie Systeem (FIS). Het wordt gebruikt als hulpmiddel voor de evaluatie van arbeidsongeschiktheid in het kader van verschillende socialezekerheidswetten die een uitkering beogen te verschaffen wanneer verlies aan verdienvermogen is opgetreden door ziekte of gebrek.

1. Inleiding

In het kader van de socialezekerheidswetten WAO (Wet op de Arbeidsongeschiktheid voor werknemers), WAZ (Wet Arbeidsongeschiktheid Zelfstandigen) en WAJONG (Wet Arbeidsongeschiktheid Jonggehandicapten) geldt als arbeidsongeschiktheids criterium het verlies aan verdienvermogen. Er is sprake van arbeidsongeschiktheid wanneer de belanghebbende door ziekte of gebreken niet in staat is om met "algemeen geaccepteerde arbeid" het inkomen te verdienen van een met hem of haar vergelijkbare persoon, de zogenaamde maatman.

In Nederland worden de medische en de arbeidskundige beoordeling gescheiden gehouden. De medische beoordeling gebeurt door de verzekeringsarts, die de functionele mogelijkheden tot het uitoefenen van beroepsarbeid weergeeft in een belastbaarheidsprofiel. Dit belastbaarheidsprofiel dient als leidraad voor de arbeidsdeskundige voor de schatting van het verlies aan verdienvermogen en voor reïntegratiedoelinden. Het belastbaarheidspatroon is zowel een checklist

als een communicatiemiddel tussen arts en arbeidsdeskundige. In de uitvoeringsinstelling van sociale zekerheid (UVI) werken verzekeringsarts en arbeidsdeskundige samen als een team, dat indien nodig wordt uitgebreid met een wetskundig beoordelaar.

2. Oorsprong en werking van het FIS

De toenmalige Gemeenschappelijke Medische Dienst (GMD) hield "arbeidscomplexen-documentatie" (ACD) bij. Hieruit ontstond het geautomatiseerde bestand FIS (Functie Informatie Systeem), dat aangroeide tot circa 9.000 functiebeschrijvingen van in Nederland gangbare beroepen met hun aspecten van fysieke en mentale belasting, geordend volgens de criteria van het belastbaarheidsprofiel. Het FIS-bestand wordt gevoed en up-to-date gehouden door arbeidsanalisten. Het FIS toetst het belastbaarheidsprofiel en andere persoonlijke kenmerken (zoals opleidingsniveau) van de betrokkene aan de vereisten van de functies die opgenomen zijn in het bestand.

Aan de hand van het FIS maakt de arbeidsdeskundige een voorselectie van functies die beantwoorden aan de belastbaarheid. Het geautomatiseerde systeem rangschikt meteen de functies volgens hun loonniveau. Na een analyse van de gedetailleerde beschrijving van inhoud, arbeidsbelasting en kritische aspecten van deze functies te hebben doorgevoerd, maakt de arbeidsdeskundige een "professionele eindselectie" van de beroepen die in aanmerking worden genomen voor de schatting.

De criteria voor de functies, die aan iemand kunnen worden opgedragen ter bepaling van de resterende verdien capaciteit, zijn wettelijk vastgelegd. In de loop van de jaren werd het criterium verstrakt van "passende arbeid" (d.i. arbeid overeenkomend met opleiding, ervaring en status) naar "algemeen geaccepteerde arbeid" (d.i. alle arbeid die aan de fysieke en psychische belastbaarheid beantwoordt), en losgekoppeld van werkelijk bestaande vacatures. Nu volstaat het dat de arbeidsdeskundige drie functies duidt die 3 x 10 of 30 arbeidsplaatsen vertegenwoordigen. Het loon van de middelste van de drie functies of de "mediane loonwaarde" is bepalend voor de schatting.

3. Het CBBS

Het "Claim Beoordelings- en Borgingssysteem" of CBBS vervangt vanaf 1 januari 2002 het FIS. Deze wijziging is het gevolg van het streven naar verbetering van de claimbeoordeling, waarvoor aanzienlijke financiële middelen werden uitgetrokken.

Evenals het FIS beoogt het CBBS een hulpmiddel te zijn voor verzekeringsartsen en arbeidsdeskundigen om arbeidsongeschiktheid in de betekenis van verlies aan verdienvermogen te evalueren. De toevoeging "Borging" in de benaming houdt in dat informatie over de toepassing van methodiek en werkwijze door de verschillende gebruikers van het systeem wordt geregistreerd, om de kwaliteit van de beoordelingen te waarborgen.

Er werd een nieuwe methodiek voor de medisch-arbeidsdeskundige beoordeling van de functionele mogelijkheden ontwikkeld, die vastgelegd werd in het protocol "Functionele mogelijkheden en voorwaarden voor het verrichten van arbeid".

Dit protocol werd ontwikkeld in samenwerking met universitaire specialisten op het gebied van arbeidsgeneeskunde en psychologie. De nieuwe methodiek werd vervolgens door verzekeringsgeneeskundigen en arbeidsdeskundigen aan de praktijk getoetst, waaruit bleek dat ze op belangrijke aspecten aanzienlijke verbeteringen inhield.

Eén van de redenen om de FIS-methodiek te hervormen, waren de beperkte mogelijkheden om personen met psychische problemen te beoordelen. Dit werd als een belangrijke tekortkoming ervaren omdat psychische stoornissen vandaag een belangrijke oorzaak van arbeidsongeschiktheid zijn geworden.

In de nieuwe methodiek wordt meer aandacht geschonken aan het persoonlijk en sociaal functioneren, dat in afzonderlijke modules is opgenomen.

Het oude FIS-belastbaarheidspatroon omvatte 37 beoordelingspunten van vaardigheden die nodig kunnen zijn voor het verrichten van arbeid. Eigenlijk ging het om 28 punten, waarvan het laatste, betrekking hebbend op psychisch belastende factoren, onderverdeeld was in 10 aspecten (zie functionele mogelijkhedenlijst - beoordelingscriteria). Het FIS-belastbaarheidspatroon was afgeleid uit de arbeidsanalyse, wat tot gevolg had dat elk van de beoordelingspunten op een vrij rigide manier was gekwantificeerd in termen van tijd, frequentie, gewichten die kunnen worden gemanipuleerd enz. Artsen vonden het wat moeilijk om de belastbaarheid in dezelfde termen vast te leggen, waardoor een indruk van objectiviteit werd gewekt.

Het CBBS hanteert een ander concept. Het begrip 'belastbaarheid' wordt vervangen door 'functionele mogelijkheden'. De nieuwe methodiek is geïnspireerd op de ICIDH, de Internationale Classificatie van

Het CBBS is een bestand van in Nederland gangbare functies, dat ten dienste staat van de verzekeringsarts en de arbeidsdeskundige om het verlies aan verdienvermogen te evalueren.

De verzekeringsarts geeft de residuele mogelijkheden voor het verrichten van arbeid weer in een "functionele mogelijkhedenlijst". De functionele mogelijkhedenlijst is zowel een checklist voor de arts als een communicatiemiddel tussen arts en arbeidsdeskundige.

Stoornissen, Beperkingen en Handicaps. Per aspect van functioneren wordt een normaalwaarde gedefinieerd. De normaalwaarden zijn opgenomen in een bijlage bij de functionele mogelijkhedenlijst. De normaalwaarden worden geacht een niveau van functioneren, waartoe een gezonde persoon in staat is, weer te geven. Voor de bepaling van de normeringen van houdingen en bewegingen is gebruikgemaakt van empirische gegevens uit 120.000 belastbaarheidsprofielen. De verzekeringsarts kan in vergelijking met de desbetreffende normaalwaarde lichte, matige en sterke beperkingen aangeven.

De nieuwe functionele mogelijkhedenlijst (FML) omvat 57 beoordelingspunten. De beoordelingscriteria worden geïllustreerd met voorbeelden uit het dagelijks leven. Deze voorbeelden zijn bedoeld om de communicatie tussen cliënt en beoordelend arts te vergemakkelijken.

Onder de rubriek "tillen en dragen" zal men bijvoorbeeld aantreffen:

0. Normaal, kan ongeveer 15 kg tillen of dragen (kleuter)
1. Licht beperkt, kan ongeveer 10 kg tillen of dragen (peuter)
2. Beperkt, kan ongeveer 5 kg tillen of dragen (zak aardappelen)
3. Sterk beperkt, kan ongeveer 1 kg tillen of dragen (literpak melk)

Voor de bewegingen (terug te vinden in de rubriek "dynamisch handelen") kan worden aangeduid of de persoon links- of rechtshandig is, en kan de lateralisatie van de beperking worden aangeduid.

Ook werd aandacht geschonken aan moderne vaardigheden zoals de mogelijkheid tot het hanteren van een klavier en een muis van een computer.

Functionele mogelijkhedenlijst – beoordelingscriteria

Rubriek I: persoonlijk functioneren

1. Concentreren van de aandacht
2. Verdelen van de aandacht
3. Herinneren
4. Inzicht in eigen capaciteiten
5. Doelmatig handelen (taakuitvoering)
6. Zelfstandig handelen (zelfstandige taakuitvoering)
7. Handelingstempo
8. Overige beperkingen in persoonlijk functioneren
9. Specifieke voorwaarden voor het persoonlijk functioneren in arbeid

Rubriek II: sociaal functioneren

1. Zien
2. Horen
3. Spreken
4. Schrijven
5. Lezen
6. Emotionele problemen van anderen hanteren
7. Eigen gevoelens uiten
8. Omgaan met conflicten
9. Samenwerken
10. Vervoer
11. Overige beperkingen in sociaal functioneren
12. Specifieke voorwaarden voor het sociaal functioneren in arbeid

De functionele mogelijkhedenlijst omvat 57 beoordelingspunten. De verzekeringsarts geeft aan of er sprake is van een normaalwaarde of een lichte, matige of sterke beperking.

Rubriek III: aanpassing aan fysieke omgevingseisen

1. Hitte
2. Koude
3. Tocht
4. Huidcontact
5. Beschermende middelen
6. Stof, rook, gassen en dampen
7. Geluidsbelasting
8. Trillingsbelasting
9. Overige beperkingen van fysieke aanpassingsmogelijkheden
10. Specifieke voorwaarden voor aanpassing aan de fysieke arbeidsomgeving

Rubriek IV: dynamisch handelen

1. Hand- en vingergebruik
2. Tastzin
3. Toetsenbord bedienen / muis hanteren
4. Langdurig en/of intensief toetsenbord bedienen / muis hanteren
5. Schroefbewegingen met hand-arm
6. Reiken
7. Langdurig frequent reiken (ongeveer 20 keer per minuut)
8. Bukken
9. Langdurig frequent bukken (ongeveer 1 keer per minuut)
10. Torderen
11. Duwen of trekken
12. Tillen of dragen
13. Langdurig frequent licht tillen of dragen (ongeveer 10 keer per minuut)
14. Langdurig frequent zwaar tillen of dragen (ongeveer 10 keer per minuut)
15. Hoofdbewegingen maken
16. Lopen
17. Langdurig lopen
18. Traplopen
19. Klimmen
20. Knielen of hurken
21. Overige beperkingen van dynamisch handelen
22. Specifieke voorwaarden voor het dynamisch handelen in arbeid

Rubriek V: statische houdingen

1. Zitten
2. Langdurig zitten
3. Staan
4. Langdurig staan
5. Knielen of hurken
6. Gebogen en/of getordeerd actief zijn
7. Boven schouderhoogte actief zijn
8. Het hoofd in een bepaalde stand fixeren
9. Afwisseling van houding
10. Overige beperkingen van statische houdingen
11. Specifieke voorwaarden voor statische houdingen in arbeid

Rubriek VI: werktijden

1. Perioden van het etmaal
2. Uren per dag
3. Uren per week
4. Overige beperkingen ten aanzien van werktijden

De ruim 9.000 functie-omschrijvingen van het landelijk functiebestand van het FIS werden herzien en in overeenstemming gebracht met de nieuwe methodiek.

Het CBBS draait onder een gebruikersvriendelijke Windows-omgeving.

Alle verzekerings- en arbeidsdeskundigen die gebruikmaken van het systeem, worden omgeschoold. Slagen in een driedaagse opleiding is een voorwaarde om het systeem te mogen gebruiken.

Aan de hand van de functionele mogelijkhedenlijst zoekt de arbeidsdeskundige de resterende arbeidsmogelijkheden op in het functiebestand van het CBBS.